

Kupujte VOJNE BONDE!
Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio
Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!
The Oldest Slovene Daily in Ohio
Best Advertising Medium

VOL. XXVIII.—LETO XXVIII. CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), FEBRUARY 6, 1945 ŠTEVILKA (NUMBER) 31

PREDRTJE ZAPADNEGA ZIDA OD 3. ARMADE

Zavezniške sile zajele nacije v alžacijski pasti

PARIZ, 5. februarja. — Ameriška tretja armada je danes predrla skozi Siegfriedovo linijo, strla nemški komunikacijski center pred Prumom in stoji sedaj tri milje in pol od omenjene nemške trdnjavske postojanke.

Nemški odpor na tem sektorju je presenetljivo šibak. Bitka na zapadni fronti dobiva z vsako uro resnejši značaj za nemške sile, kjer je ameriška prva armada včeraj tudi predrla nemški obrambni pas. Istočasno je bilo naznanjeno, da je gen. Bradley zopet poveljnik prve armade, s katero je izvršil svoj senzijski vdor v Normandijo.

Ameriška deveta armada pa je ostala še nadalje pod poveljstvom maršala Montgomeryja. Z južnega sektorja zapadne fronte se javlja, da so zavezniške sile, sestoječe iz Amerikancev in Francozov, zajele v Alžaciji močno nemško silo, ki je od vseh strani obkrožena.

Naciji selijo kvizlinge v Prago

Kvizlingi raznih dežel v južnih Evropi, njihovo osebje in družine se preseljujejo iz Dunaja v Prago. Samo Madžari ostajajo zadaj, deloma na meji Madžarske, deloma na Dunaju, v Gradcu in po nekaterih avstrijskih letoviščih; tako pravi neka vest iz švice ameriškega Office of War Information.

"Srbi, Albanci, Črnogorci, Grki, Bolgari in Rumunci so se vsi priselili v Prago, koder najdemo tudi takozvani "osvobodilni odbor" ruskega kvizlinga, generala Vlasova. Medtem ko grede politične "odlike" v Prago, se kvizlingi častnikarji in propagatorji preseljujejo v Karlsruhe Vary.

Vseh skupaj je, všteti njihovo osebje in družine, kakih 2000 oseb. Pričakuje se, da se jim bo pridružil kmalu tudi hrvatski kvizling Pavelić.

Gotovo je, da so izgubili vsi kvizlingi dosedanj optimizem in da je njihova aktivnost padla na najnižjo stopnjo.

SLOVENKA ODLIKOVANA
Pretekli teden je bila odlikovana z bronasto zvezdo WAC, S/Sgt. Frances A. Susel, ki se nahaja kot glavna klerkinja v oddelku oskrbe na glavnem stanju v Normandy Base Section. S/Sgt. Susel je hči poznane družine Mr. in Mrs. Anton Susel, 15900 Holmes Ave., in odlikovana je bila za "številne važne posele, ki jih je z vsjo preciznostjo dovršila pod težkimi delovnimi razmerami."

Vsem vdovam in dekletom, ki si želijo za moža mladega in lepega fanta, bo dala lekijo—kako ga dobiti—sama
"VDOVA ROŠLINKA"
na pustno nedeljo, 11. feb., ob 7. uri zvečer, v S. N. Domu Vstopnina 75c

Dva ruska maršala

Slika predstavlja dvoje najspodobnejših ruskih vojskovodij, ki vodita sedanjo ofenzivo Rdeče vojske na vzhodni fronti. Na desni je maršal Konstantin Rokossovski, poveljnik sovjetske armade, ki je po vpadu v Vzhodno Prusijo prodrla do Baltika, na levi pa maršal Gregorij Žukov, poveljnik prve beloruske armade, ki prodira naravnost proti Berlinu.

3,700 izstradanih internirancev pozdravlja osvoboditelje Manile

MANILA, 3. feb. (Poroča Frank Hewlett) — Kakih 3,700 sestrzadanih zavezniških civilnih internirancev, med katerimi je 2,500 Amerikancev, je danes histerično pozdravljalo ameriške čete, ki so jih osvobodile iz internacijskega taborišča pri Santa Tomas univerzi.

Med njimi je bila moja žena, Virginija, od katere sem se ločil na novega leta večer 1942, ko sem zapustil Bataan z gen. MacArthurjem. Ona ni hotela zapustiti Manile, ker je hotela ostati tam kot bolničarka v Santa Catefina bolnišnici.

Našel sem jo danes, nahajajoč se na poti okrevanja od živčnega zloma. Zdravniki pravijo, da bi bila od sedaj že popolnoma okrevala, ako bi bila imela dovolj dobre hrane. Bila ni nikdar močna in sedaj tehta samo 80 funtov, ampak našel sem jo izborno razpoloženo.

Japonci so bili hitro preganjeni iz večine poslopij v taborišču, ampak v rokah so še vedno imeli bivše učiteljske Santo Thomas univerze, kjer se je nahajalo 300 Amerikancev, Holandcev in Angležev kot talcev.

Čete brigadir-generalu William C. Cagse so obkolile poslopje, ampak so se obotavljale rabiti strojnice ali druga avtomatična orožja, ker so se bale, da bi zadele civiliste.

Toda civilisti so navzlic temu našim vojakom klicali skozi okna, dajajoč jim navodila in jih navduševali k boju. Med njimi je bilo mnogo žensk in otrok.

(Hewlett je v poznejši brzojavki poročal, da se je napravilo premirje, pod čigar pogoji je bilo 221 internirancev osvobojenih nepoškodovanih, nakar se je japonski posadki, sestoječi iz 65 mož, dovolilo, da je zapustila univerzitetno okrožje.)

(Posebno naznanilo z gl. stanja gen. MacArthurja je javilo, da bodo imena rešenih internirancev objavljena za objavo v časopisih in po radiju, kakor hitro bo končana tabulacija imen.)

Gen. Chase je v osebni inspekciji taborišča izjavil, da so tam obstajale skrajno mizerne razmere. Večina civilistov, ki so bili tam internirani, je trpelo zaradi nezadostne hrane, in od njih ni ostalo drugega kot "kosti in koža."

"Človeku poka srce, ko jih gleda," je rekel gen. Chase, ki je odredil, da se brez odlašanja preskrbi zanje hrana in zdravniška pomoč.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Milwaukee. — Dne 27. januarja je umrl John Poklar. Bolehal je več let in zapuščal ženo, dva sinova in hčerko. Sin John je v armadi nekje v Italiji.

Chicago. Dne 27. januarja sta se poročila Dorothea Lucile Zavertnik, hčerka družine Joseph Zavertnik, in John Edward Dorsey, ki služi pri mornarici.

Lowber, Pa. — Po 16 mesecih bojevanja na južnem Pacifiku je prišel domov na dopust za 30 dni Cpl. Edward Cuffar, ki služi pri marinih.

Waukegan, Ill. — Dne 21. januarja se je radi hudega prehlada morala podati v bolnišnico sv. Terezije Jennie Miller, ki se ji zdravje že vrača.

Thomas, W. Va. — Dne 25. januarja je tukaj umrl John Lachiner, ki zapuščal ženo in šest otrok.

Detroit. — Tukaj je umrl Jakob Kaučič, bivši Calumetčan in doma od Novega mesta. Star je bil 68 let in zapuščal več odraslih otrok. Pred petimi leti mu je umrla žena.

Rusi zavzeli mesto 32 milj od Berlina

LONDON, torek, 6. februarja. — Rdeča vojska je v masni sili zavzela postojanko na 73 milj dolgi fronti na vzhodnem bregu Odre in okupirala mesto Zellin, ki leži 32 milj severovzhodno od Berlina.

Berlin istočasno poroča, da so Rusi prekorčili strateško vodno oviro zapadno od Berlina in da se sedaj borijo na zapadnem bregu Odre.

Hitler baje skrit v nekem samostanu v Avstriji

VATIKAN, 5. februarja. — Iz zanesljivih vatikanskih virov se poroča, da se Adolf Hitler nahaja skrit v nekem malem samostanu v predmestju Salzburga v Avstriji.

Tozadevno poročilo so baje prinesli sem pred nekaj dnevi trije jezuiti, ki so bili iztirani iz samostana, ko je bil prevzet od nacijske tajne glavnice stan firerja kmalu po poskusnem atentatu na njega, ki je bil vpriporjen prošega julija.

Hitler ranjen na glavi

Ti viri pravijo, da so jezuiti poročali, da so Hitlerja osebno videli, ko se je sprehajal v samostanskem vrtu. Po njihovih izjavah ima Hitler rano na desni strani glave, ki se še vedno ni zacelila, da pa je imel le lahko obvezo, ker so zdravniki upali, da bosta zrak in solnce pomagala k hitremu okrevanju.

Trdi se, da je Hitler postal mrk in brezbrizen. Drugi nacijski voditelji ga baje le s težkočo pripravljajo, da dela na potrebnih govorih.

Firer se baje boji vrniti v Berchtesgaden

Kakor se poroča, se Hitler po napadu v juliju ni hotel vrniti v Berchtesgaden, ker se boji, da bodo zavezniki poslali tja tajne agente, ki ga bodo umorili.

Omenjeni trije jezuiti so baje potovali iz Salzburga v Trst, kjer so dobili majhen čoln in se vtihovali v italijansko ozemlje, ki se nahaja pod kontrolo zaveznikov, od tam pa so peš potovali v Rim in tako dospeli v Vatikan.

Napad na Milana Nedića na Dunaju

Kljub neprestani nacijski straži nad temi kvizlingi, ni življenje njih niti oddaleč varno. Dne 26. decembra sta bila od dana dva strela iz revolverja na srbskega kvizlinga Milana Nedića, ko se je na Dunaju prikazal iz svojega stanovanja. Drugi strel ga je lahko ranil v nogo in je moral ostati en dan v bolnišnici.

Neka švicarska vest pravi, da je bil napadalec "neki član srbske narodne skupine na Dunaju" ali "kak pobegli srbski vojni ujetnik". Ta napad je dokaj vznemiril ostale kvizlinge v tem mestu.

VILE ROJENICE

Dne 29. januarja so se zgledale vile rojenice pri družini Mr. in Mrs. John Ludvik, 1889 Lampson Rd., in pustile v spomin krepkega sinčka, kateremu so dali ime Gerald James. Mati in dete se nahajata v Mt. Sinai bolnišnici in se dobro počutita. Čestitamo!

Rdeča vojska pričela novo ofenzivo v Sleziji

Premogovna kriza v mestu se nadaljuje

Včeraj je Cleveland okusil prvi dan "kurivnega praznika", ko so bila zaprta vsa zabavišča, vse trgovine razen živilskih, kakor tudi javna poslopja. Kurivna kriza v mestu je še vedno občutna. Najmanj 5,000 domov nujno potrebuje kurivo, medtem ko je 400 domov v mestu, v katerih se ne nahaja niti kepice premoga. Centralni urad za kurivo, ki se nahaja v mestnem avditoriju, je do sedaj prejel 21,700 klicev, in od teh se je do sedaj preskrbelo premog za 11,427. Mestna hiša je bila včeraj zaprta, toda župan Thomas A. Burke je bil v svojem uradu, kjer je delal pri mizi s suknjo na sebi.

Kratke vesti

12 UBITH, KO JE EKSPLODIRAL TANKER

NEW YORK, 5. februarja. — V newyorškem pristanišču se je danes primerila eksplozija na krovu nekega tankerja (ladja za prevoz olja), ki je zanelila tri druge ladje in zahtevala mnogo žrtv. Opoldne je bilo naznanjeno, da je 12 oseb mrtvih, 20 pogrešanih in okrog 80 poškodovanih.

"POLL TAX" ODPRAVLJEN V DRŽAVI GEORGIJI

ATLANTA, Ga., 5. februarja. — Državna zakonodaja je danes zavrnila akcijo za odpravo davka od glave (polltax), ko je senatna zbornica z 41 glasovi proti 3 sprejela zakonski načrt, ki je bil prej odobren od poslanske zbornice. Predloga je bila poslana gov. Ellisu Arnallu za podpis.

Naši fantje-vojaki

Na 21-dnevni dopust je prišel iz Italije, S/Sgt. Anton Fortuna, sin Mr. Frank Fortuna, 979 E. 140 St. V Evropi se je nahajal šest mesecev, ter je dočel svoje šestletne misli, nakar je dobil dopust, da je prišel k svoji ženi Valeriji in sinčku na 15815 Arcade Ave. Danes odide v Miami, Fla., v svrhu nadaljne službe.

Mrs. Fatur, 1208 E. 173 St., je prejela od svojega brata Tony Perušek sporočilo, da je bil povišan v čin štabnega saržen-ta in da je dobil odlikovanje za hrabrost v bojih na filipinskih otokih. Oba sta člana pev. zbor "Zarja".

NOV TELEFON

Mr. John Močnik, ki vodi trgovino z možko opravo na 772 E. 185 St., sporoča, da je dobil v trgovini novo telefonsko številko, KE. 7116. Mr. in Mrs. Močnik sta se preselila v svoj nov dom na 17907 Neff Rd., kjer je telefonska številka IV. 4154.

Rusi pričeli z operacijami za obkoljenje Berlina, medtem ko armada maršala Žukova nadaljuje z napadi na Frankfurt in Kustrin

LONDON, 5. feb. — Nemška poročila danes javljajo, da je ruska armada, kateri poveljuje maršal Ivan S. Konev, pričela novo ofenzivo z mostišča preko reke Odre okoli 200 milj južnovzhodno od Berlina, z očividnim namenom, da se s krilno operacijo te zadnje naravne ovire pred Berlinom prične z obkolitvijo nemške prestolice.

Nemška vrhovna komanda poroča, da so mogočne ruske sile udarile proti zapadu iz okolice Breiga na zapadnem bregu Odre med Breslavom in Opeelnom, in so v osrčju Slezije v teku krvavi boji.

Maršal Žukov naskakuje Frankfurt in Kustrin

Naciji so tudi uradno priznali, da je armada maršala Žukova udarila z močnimi napadnimi loki proti Frankfurtu in Kustrinu, na katerih so pritrjeni tečajji nemške obrambe pred Berlinom.

Moskovski radio poroča, da so sovjetske čete okrog 30 milj od Berlina, da sta Frankfurt in Kustrin v tesnem pasu sovjetskih sil in se v predmestjih Frankfurta vršijo težki boji.

S/Sgt. FRANK BARTOL

Na dopust je prišel dne 16. januarja S/Sgt. Frank Bartol, sin Mr. in Mrs. Frank Bartol, z Arcade Ave. Pri vojakih se nahaja tri leta, in zadnjih 20 mesecev je bil na fronti. Udeležil se je bojev v Afriki, Tuniziji, Siciliji, Franciji, Belgiji, in Nemčiji. Nazaj v službo se vrne dne 15. februarja.

Nočna idila na ognjegasnih postaji

Varnostni direktor Frank Ceblebreze je včeraj suspendiral troje ognjegascev, poročnika John H. Humla in dva navdaga ognjegasca, Edward C. Heglou in Arthur O'Keefe, kateri so bili od varnostnega ravnatelja in njegovega tajnika v nedeljo zgodaj zjutraj presenečeni na ognjegasni postaji na E. 79 St. in Woodland Ave. v družbi dveh mladih žensk. V prostoru je bila najdena tudi skoro prazna steklenica žganja. Mladi ženski, ki sta bili na nočnem obisku pri ognjegascih, sta sestri; ena od njih je poročena, ampak njen mož se nahaja pri vojakih.

PREDAVANJE V KNJIŽNICI

Nocoj se bo v colinwoodski podružnici javne knjižnice, na 856 E. 152 St., vršilo predavanje, na katerem bo nastopil poznani govornik Dr. Witman, direktor odbora za svetovne razmere. Predmet njegovega govora bo: Rusija in nova Evropa. Vstopnina je prosta in javnost je vabljen na udeležbo.

Ruska fronta v Nemčiji 360 milj dolga

Eno poročilo moskovskega radija pravi:

"Rdeča vojska je sedaj udarila v Nemčijo na 360 milj dolgi fronti, akoravno je stalno rastoči odpor, skupno z milejšim vremenom, ki je spremenil teren v blato povzročil, da je sovjetsko prodiranje postalo počasnejše."

Novi grobovi

S/Sgt. FRANK BENIGAR

Pretekli torek je družina Frank Benigar, 1141 E. 66 St., prejela brzojavno sporočilo od vojnega oddelka, da je sin S/Sgt. Frank Benigar, ml., resno zbolel in da se nahaja v opasnem stanju v Hammond General bolnišnici v Modesto, Calif. Takoj se je oče Frank z zrakoplovom podal k njemu. V soboto popoldne je prišel brzojav, da je umrl. Truplo bo poslano v Cleveland, kamor bo dospelo v četrtek večer. Pogreb oskrbuje Jos. Žele in sinovi pogrebni zavod. Podrobnosti bomo poročali prihodnjč.

MARTIN MATKOVIĆ

Včeraj zjutraj je v St. Alexis bolnišnici umrl Martin Matković, star 51 let, stanujoč na 528 E. 147 St. Doma je bil iz sela Samobor na Hrvatskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 31. leti. Pokojnik je bil član društva Slovenec št. 1 S. D. Z. Zapuščal žalujočo soprogo Katherine, tri sinove: Martina S. M. 2/c, Franka E. M. 2/c, in Steve, dve hčeri, Katherine, poročeno Kovalec, in Frances. Pogreb se bo vršil v petek ob 8:45 uri zjutraj iz pogrebnega zavoda August F. Svetek, 478 E. 152 St., v cerkev sv. Marije Vnebovzete in nato na Calvary pokopališče.

Nocoj se bo v colinwoodski podružnici javne knjižnice, na 856 E. 152 St., vršilo predavanje, na katerem bo nastopil poznani govornik Dr. Witman, direktor odbora za svetovne razmere. Predmet njegovega govora bo: Rusija in nova Evropa. Vstopnina je prosta in javnost je vabljen na udeležbo.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN YUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu u Clevelandu i po pošti izvan mesta):

For One Year — (Za celo leto)	\$6.50
For Half Year — (Za pol leta)	3.50
For 3 Months — (Za 3 meseca)	2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti u Clevelandu, Kanadi i Mehiku):

For One Year — (Za celo leto)	\$7.50
For Half Year — (Za pol leta)	4.00
For 3 Months — (Za 3 meseca)	2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropu, Južno Ameriko i druge inozemske države):

For One Year — (Za celo leto)	\$8.00
For Half Year — (Za pol leta)	4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Stojan Pribičević o razmerah v Jugoslaviji

Naslednji članek je bil priobčen v londonski reviji "New Statesman and Nation" z dne 27. januarja t. l. in po kablu poslan v New York. V njem podaja Stojan Pribičević informacije o razmerah v Jugoslaviji na podlagi opazovanj s svojega zadnjega potovanja v deželi. V tem članku med drugim piše:

Po osmih mesecih, katere sem prebil v Bosni, Dalmaciji, Srbiji in v Beogradu, mi je mogoče na kratko opisati položaj v Jugoslaviji kot sledi:

Dejstvo, ki po svoji važnosti nadkriljuje vse drugo je to, da so bili partizani sposobni vpostaviti stabilno vlado, kateri ni treba voditi civilne vojne, temveč se posveča totalni mobilizaciji in vodstvu vojne. To dejstvo ni samo rezultat silne vojaške moči maršala Tita — on razpolaga sedaj z armado 500,000 — temveč tudi močne politične discipline Narodne osvobodilne fronte in velike podpore, ki jo uživa širom dežele. Moja skrbno preiščena sodba je, da bi v tem trenutno Narodna osvobodilna fronta dobila najmanj 70 odstotkov vseh jugoslovanskih ljudskih glasov, ako bi se vršile svobodne volitve pod nadzorstvom medzavezniške komisije. Predvsem važno je to, da ima maršal Tito očividno večino med vsemi peterimi narodnostmi v Jugoslaviji: Srbi, Črnogorci, Macedonci, Hrvati in Slovenci. Ker je Tito Hrvat, Mihajlović pa Srb, se je o slednjem dolgo zdelo, da je legitimni predstavnik srbstva. Ampak maršal Tito je imel celo pred osvoboditvijo v Srbiji šestkrat toliko Srbov pod orožjem kot jih je imel Mihajlović. V svobodnih volitvah bi Srbi izven stare Srbije, ki štejejo okrog 4,000,000, skoro gotovo dali veliko večino Titu, medtem ko bi bilo celo v stari Srbiji od 2,500,000 prebivalcev najbrže oddanih za Narodno osvobodilno fronto nad 50 procentov glasov.

Tito ima večjo oporo v vaseh kot v mestih, ampak pomniti je treba, da je Jugoslavija 80-odstotno kmetijska dežela.

Izgleda, da je nenadno napredovanje partizanov in Rusov preteklo jesen v Srbijo našlo Mihajlovića ne pripravljenega. V oktobru je z malim oddelkom zbežal v Bosno, potem pa v severno Dalmacijo — ne v Italijo, kakor je bilo poročano — pustivši svoje edinice v Srbiji v konfuziji. Nekateri njegovih poveljnikov v Srbiji, Kersović, Kalabić, itd., so nadaljevali z boji proti partizanom in celo proti Rusom. Drugi, kakor Piletić in Stanković, so se podali Rusom, da se izognejo zajetju od strani partizanov. Ena frakcija Mihajlovićevih edinic je šla v gozdove, ne vedoč, proti komu bi se borila. Ena nadaljna frakcija pa se je razpršila in se vrnila na svoje domove. Srečal sem Mihajlovićeve častnike, o katerih je bilo preteklega avgusta in septembra poročano, da so se borili proti Nemcem, ki pa so se na skrivaj jokajoč vrnili v Beograd, medtem ko so se Nemci umikali iz Srbije, kamor so bili poslani za boj proti partizanom.

Niti enkrat ni bilo poročano, da bi bila kaka Mihajlovićeva edinica napadala nemške pozicije v borbi za osvobodjenje Srbije. Gotova evidenca iz Beograda sedaj kaže, da se je Mihajlovićeva podtalna organizacija v Srbiji močno naslanjala na Nedićevo administracijo. Ta pa je potom svoje posebne policije držala zvezo z nemškimi oblastmi. Politična misel, ki se je nahajala za tem razmerjem je bila očividno ta, da ako in kadar bi anglo-ameriške čete invadirale Srbijo, bi Nedić izročil svojo administracijo Mihajloviću, ki bi se potem postavil na razpolago anglo-ameriški komandi. Ko je bila Nedićeva administracija uničena od strani partizanov in Rusov, je Mihajlovićeva podtalna organizacija razpadla.

Sedaj so na razpolago sodnijsko ugotovljeni dokazi, da je Nedićeva posebna policija v Beogradu vršila aretacije komunistov, ki so se nahajali na črni listi, katero

so ji izročili bodisi Gestapovci ali pa Mihajlovićev glavni stan. Vasi v neposredni bližini mesta, kakor Kumodraž in druge, so bile vladane od četniških oblasti, ki so lahko svobodno prihajale in odhajale iz nemško-okupirane Beograda. V rokah imam izpričevanje visokih četniških častnikov, da je imel 16. septembra, 1944, ko je bila ruska armada že v Srbiji, sestanek s Herr Staerkem, glavnim svetovalcem Neubacherja, Ribbentropovim zastopnikom v Beogradu, ki se je vršil v vasi Badovinci blizu mesta Šabaca, zapadno od Beograda — in da so Nemci čez teden dni preskrbeli za Mihajlovićev gl. stan 5,500 pušk. Njegovi lastni pristaši so razočarani nad njim radi njegove neokretnosti, v vsakem primeru pa nima danes nobene imena vredne organizacije.

(Konec tega avtoritativnega članka o današnjem položaju v Jugoslaviji bo priobčen v prihodnji izdaji Enakopravnosti.)

O snoveh v našem telesu

Dr. Janez Plecnik

Rekli smo, da naše telo je prilika peči. Govorili smo o kurivu (hrani) in jasnili smo gorjenje kuriva. Zadeva je postala jasna v grobem; nismo se dotikali podrobnosti, in dosti je teh.

Zložimo grmado; zložimo jo kar le možno skrbno ter naberimo le mehake, zdrave, suhe lesnate — grmada ne bo zagorela in ne bo gorela, če je ne prižgemo. Ni lahka zadeva prižganje grmado, če nimamo ognja, če nimamo šibice (žigice, žveplenke). Šibica je majhna stvar — grmada pa ne gori brez nje. Ne upepelimo le grmade — upepelimo vasi, mesta, gozdove s šibico. Šibica, ki z njo prižgemo grmado, da prižgemo toploto, da bi grmada zagorela od nje, če ne zložimo grmade prav: trebamo papirja, suhega dravnja in vejčja in trebamo naložiti šele na to sehljice polenčka, polena in bruna — potem šele bo prižgana grmada gorela.

Zložimo grmado kar le iz šibice, papirja in dravnja; prižgimo tako grmado, pa bo vzplamtel ter bo zgorela in nekaj minutah in ne bo od nje ne trajne, uporabne gokote, ne trajnega, uporabnega plamena. Taka grmada je za nas za vsakdanjo potrebo nerabna.

Tudi neprestojne oskrbe je treba pri goreči grmadi: treba je prelagati polenčke, treba jih je zasukati, zavrteti; to delo ni težko, tega dela ni mnogo; grmada pa rada ugasne, če ne opravimo tega dela: nujno je to delo, kot so šibice nujne.

Grmada taka ali taka je za nas skoraj neporabna: odvisna je od vsakega vetra, od vsakega dežja; porabimo nerazmerne količine kuriva pri peki ali kuhi na prosto goreči grmadi. Kurivo da manj svojo večnost, energijo, v dobri ali v najboljši meri šele, če ga kurimo v peči, če ga kurimo v "zaprti" grmadi, če napravimo stene okrog grmade.

Storili pa ne bomo peči iz kuriva samega; napravili ne bomo peči iz lesa, ne bomo zgradili peči iz lesenega ali kamenega oglja, saj peči bi sicer tudi sama gorela in zgorela in mi bi trebal kar novih in novih peči.

Rekli smo, da gorimo, da naše telo je prilika peči. Pa: peči se ne giblje, ne dela — mi pa se giblje in delamo. Poznamo peči, ki se gibljejo, se premikajo, ki delajo — parni in drugi stroji so takšne peči. Kurivo gori v parnem stroju in oddaja vodi v kotlu svojo večnost (kot toploto); nastala para pritiska na kolesje in parni stroj se zgane, vozi, vleče, dela.

Parni stroj je torej — danes za nas — iz trojih raznoterih delov: peči, ki v njem "kurivo", kurimo, je en del; kurivo, ki ga žgemo, je poseben drugi del;

zložniki "stroja" (kotel, kolesje, vzvodi) so tretji del. Pa je jasno: peči in zložniki stroja ne smejo biti zgrajeni iz kuriva, sicer bi ves stroj gorel in bi bržčas zgorel, preden bi se premaknil, preden bi delal. In res je tako: premog, bencin, alkohol, petrolej, je kurivo pri parnih strojih, in to kurivo je ogljik ali pa ogljikovi spojki — peči in "stroj" sam sta pa po navadi iz železa.

Rekli smo, da gorjenje je spajanje katerekoli snovi s kisikom. Pa železo (peči in "stroj") tudi gori: železo pripaja na vlažnem zraku kisik in nastane rja. Železo torej tudi gori — pa drugače gori od navadnega kuriva in gori počasneje in težje. Saj vemo: vsaka železna peč končno tudi sama "pregori"; vsaka peč končno uniči "samo sebe"; tudi pečnice, lončene peči, se končno razgrajajo; nekam strohne, razpadejo; vemo: treba je sčasoma ene ali več novih pečnic, treba je peči preložiti, treba je peči zakrpati; končno ni pomoči in treba je kar nove peči.

Ne puščajmo pa vneimar, da ogromne količine kuriva gredo skozi peč, preden je poprava peči potrebna, preden je treba nove peči. Porabimo torej mnogo snovi, kuriva, goniva za gorjenje in porabimo le neznatno snovi za popravo, za zakrpanje peči. Vemo tudi: raznoterega kuriva trebamo za raznotere peči, stroje: kurimo te peči z najboljšim uspehom s premogom, one z drvmi, one z bencinom, one s petrolejem; saj stroj na bencin ne dela, če ga kurimo s premogom.

Še nekaj! Kurivo v peči dogoreva in neprestano nalaganje novega kuriva je nujno. Stopiti po vsako bruno posebej v hosto in iti po vsak kos kamenega oglja posebej v rudnik, ni pridno. Pa res: zložimo se s kurivom; nabereimo si drv in premoga v zalogo; pa znosimo si zložno sklado ob časih, ko peč stroj manj dela ali kar počiva. Pripravljamo si za peč (stroj) dvojno zalogo; skladišimo si "veliko" zalogo, ki je krajše, oddaljena od peči, in zložimo si "malo" sklado podnetka in kuriva "za prvo potrebo", za prvi naložek pri nepredvidenih potrebah. — Tako pri zaresni peči, pri zaresnem stroju.

Pogledali bomo v koliko moremo primerjati zadeve zaresne peči z zadevami našega telesa, ki je prilika peči (stroja) — trdili smo namreč to.

Spojki, ki je tudi ogljik v njih, imajo ime organski spojki. Telo živin, rastlinskih in živalskih, je storjeno pretežno iz organskih spojkov.

Organski spojki — znanih — opisanih — je krog 200,000 — so popisani v knjigah in kemik pogleda te popise po potrebi, kemik poišče, opiše po potrebi v knjigah in ne pride mu niti na um, da bi si zapomnjeval lastnosti posameznih organskih spojkov.

Pogled v okolico nam kaže nebroj živinskih vrst in vsaka vrsta je drugačna, vsaka je različna od vseh drugih; vsaka vrsta se giblje po svoje, diši po svoje, je barvana po svoje. Pestrost živin v gibanju, v duhu, v barvi zavisi od raznoščnosti zložnikov; pogled v okolico stori torej kar verjetno, da je res nebroj raznoterih zložnikov, raznoterih organskih spojkov.

Kemiki so porazdelili vse te nedozirno številne organske spojke v skupke in govore; neki organski spojki spadajo v skupke "alifatičnih" spojkov, neki v skupke "izokarbecikličnih", neki spadajo v ta — neki v ta skupke, neki — spadajo v skupke beljakovin.

Kemiki sami niso docela zadovoljni s porazdelitvijo. Ne bomo se s kemijo, pa bomo nad vse samovoljno porazdelili organske spojke v tiste, ki nas danes brigajo, pa v tiste, ki nas zaenkrat ne brigajo. Govorili bomo le o spojkah, ki so danes za nas pomembni, in razvrstimo te spojke takole:

Neki organski spojki imajo ime močice (Kohlenhydrate, ogljikovi vodiki) in štejejo raznotere močice (šerke, škrobne) in raznotere sladkorje v vrsto močicev;

neki organski spojki so masti — in štejejo raznotere živalske, živalske in rastlinske masti, olje, svinjska mast, loj, kozo, vosek, stearin, v to skupino;

neki organski spojki so beljakovine.

Močici so spojki ogljika "C" z vodikom "H" in kisikom "O". — neki (malo jih je) sorodniki močicev so spojki ogljika "C" z vodikom "H", kisikom "O" — in dušikom "N". (Glukozamin je tak spojek.)

Masti so tudi spojki ogljika "C" z vodikom "H" in kisikom "O". — Neki (za naše življenje dobro važni) sorodniki masti so spojki ogljika "C" z vodikom "H", kisikom "O" — in dušikom "N". (Lecitin je tak spojek.)

Masti in močice se torej ne razlikujejo po sestavnih; sestavniki so pa drugače zloženi pri močicah in drugače pri mastih. — Predstavljaj si cerkvico "C"; dva hrasta "H2" in ena oljka "O" naj rasto ob cerkvici. Predstavljaj si to vse kot skupek CH1 O (cerkvica 2 hrasta oljka). Skupek: C-erkvica 2 H-rasta 1 O-ljka bo po videzu, pa tudi po zemlji, tudi po sencni povsem drug, če oljka stoji pred cerkvicami vrati in hrasta stojita po eden ob vsaki strani cerkve, in bo povsem drug, če raste oljka ob eni strani cerkvice in stojita hrasta skupaj ob drugi strani. Dosti je še drugolicih razpostavitev. Skupek: cerkvica oljka hrasta ne dela torej raznoter vtis radi zložnikov in je medsebojna lega zložnikov, ki odloča o vtisu. — Znanstvenik, ki bo znal za glavo nad skupkom C-erkvica H-rast O-ljka, naj pogleda, na katere predstave podlagi je F. A. Kekule von Stradonitz leta 1865 napisal svojo "teorijo o bencolih."

Beljakovine so spojki ogljika "C", z vodikom "H", kisikom "O" in vselej tudi z dušikom "N" in žveplom "S" (Sulfur).

Ne bomo skušali podrobneje opisati beljakovin: nihče ne pozna podrobneje zgraje beljakovin. Vemo pa eno: ves protoplazem našega telesa in živin

sploh je storjen iz beljakovin (C H O N S) in vemo: prav vsak živinski rod ima prav svoje beljakovine — : človek ima prav svoje, lev prav svoje, krompir prav svoje. Trdijo kar splošno celo to, da posebne, svojitve beljakovine so v vsakem posameznem bitju; vsak posameznik ima torej nekatere prav svoje beljakovine, vsaka mačka prav svoje, vsaka repa, vsak osat ima prav svoje. Najmanj toliko raznoterih beljakovin je, kolikor je posameznih živin, in vemo, da je krog 2,000,000,000 le človekov.

Živ protoplazem pa je, ki čuti in ki se giblje. Celica je storjena iz živi, pa je torej celica in nje beljakovine tisto, ki v njem hranivo gori; celica je torej "peč" in je "stroj", ki ga kurivo greje in goni; kurivo je pa hrana celice.

Vemo tudi, da so močici in masti tisti organski spojki, ki so nam, ljudem pripravno hranivo in gorivo, in še to vemo, da beljakovine celic pri človeku ne nastanejo iz masti in močicev. Celica je torej iz drugačnega snovi nego kurivo; celica je kar res "peč".

Umevno nam je sedaj, da trebamo beljakovin, mesa v hrani le toliko, kolikor jih zahteva "obraba peči", in vemo, da trebamo le malo snovi za popravo peči. Beljakovine so drugačni spojki oč močicev in masti, pa torej drugače "gore" od teh, drugače razpadajo, drugače se spajajo s kisikom. Skušnja kaže, da ljudje res potrebujemo le malo mesa, jajc, sira (beljakovin) v hrano in da potrebujemo neprimerno več "pravega" kuriva: močicev, kruha in masti, živalskih ali rastlinskih. Skušnja kaže celo, da se ne moremo prehraniti z mesom.

Precej enakomerno prehranimo naše telo dan za dnem; jemo precej iste količine dan za dnem — dela pa ne storimo vsak dan istega; časih delamo več, časih manj; časih počivamo celice telesa, časih celice telesa čez navado dosti delajo. Navadno je, da jemo ob nedelavnih obilneje in da jemo ob delavnih manj. Jemo torej ob nedelavnih nekaj čez "potrebo". Telo ne odkloni in ne zavrne take zmerno "čezmerne" hrane. Telo spravi in shrani tako zmerno čezmerno kurivo. Telo ima dvoje shramb za čezmerno hrano: ena teh shramb je podkožno tkivo in kostni mozeg, in so jetra druga shramba.

Maščevina pod kožo — to je obče znano — se zbira, če smo zdravi in če obilo jemo (lica se napolnijo; koža je "napeta"; trebuh se zdebela). Podkožna maščevina — tudi to je obče znano — se porazgubi (lica upadajo, trup postane vitke, koža se naguba), če malo jemo, če stradamo, če čezmerno delamo. Maščevina pod kožo je kašča, ki telo nalaga prebitke v njo ob tolstih časih; maščevina pod kožo je sklada, je divarnica, ki je v njej shranjeno gorivo, potrebno za življenje ob daljšem stradanju.

Telesna peč potrebuje tudi "ročne" zaloge, zaloge za "prvo silo", za "prvo potrebo". Zaloga za "prvo potrebo" je zbrana in zložena v jetrih. Telo popravi predvsem močice v jetrih. Močici so dobro topni, urno gore in dajo dosti večnosti. Močici, spravljani v jetrih, stopijo v kri pri nenavadnih (krajših) telesnih naporih in omogočajo delovanje udov tudi ob nekaj urnem stradanju.

Skušnja kaže še, da hrana — povsem dovoljno odmerjena in dovoljno sprejeta — ne zadostuje, da hrana pravilno ne zgori v celicah, da nismo zdravi ob povsem dovoljno primer-

jeni hrani, da bolehamo, — hrana nima nekih, po teži meri nadvse neznatnih primanjstev in je treba prelaganja netiva in je treba prelaganja netiva pri zaresni peči. Vsega tega — smo rekli — je potrebna le malo, vse to pa je le nujno. Velja vse to tudi za naše telo.

Ti, hrani potrebni primanjstvi imamo ime vitamini. "Antidusi" "N". in vodik "H" svojiten način pripojena. Kaj teh aminov so za naše življenje nujno potrebni. Latinski so rekli življenju "vita", pa govorijo o "za življenje potrebnih" aminih kot o "vitaminih". Po drobna zgraja vitaminov znana; sile, zbrane v vitaminih so deloma znane; ni pa znano, kako vitamini uveljavljajo svoje sile. Vitamini so torej potrebni v našem telesu, so potrebni pri prelaganju polenčke pri prelaganju — prav malo jih je treba, nujni so pa le. Vitamini so predvsem v sirovem mesu, v svežem mleku, v raznih živalskih masteh, v jajčnem rumenjaku, v raznih semenih, otrobih, v drozih.

Urednikova pošta

Naša 10. obletnica

Ko se je leta 1935 ustanovilo društvo, ki nosi ime po svetovno znanem Cerneškem jezercu, so nekateri majali z glavami na znanem Cerneškem jezercu, rado posušili. S tem so menili misliti reči, da to društvo ne bo dolgo ostalo. Seveda, vedno pa niso, da naše jezero po sezoni zopet naraste z vso silo. Društvo je od ustanovitve stalno rastle po številu članstva in danes šteje preko 150 članov v vseh oddelkih in po številu članstva, društvo ni bilo zadnjih.

V soboto, 10. februara 1945, člani in članice slavili 10-letnico društva ustanovitve. Programom in plesom v venskem delavskem domu na Waterloo Rd. Začetek ob 7.30 zvečer.

Ustanovnim članom in članicam tega društva je bilo po sklepu društva časten prispevek na odru, kakor tudi organizatoricam Mrs. Penko in Mrs. Rožanc. Ustanovni člani in članice so bili: Frank Jereb, Ljiljana Pirman, Rose M. Dusa, Tina Resnik, John Sorc, Frank Mohorčič, Anton Jerman, Frank Prah, Stella Intihar, Anna R. Penko, Louis Zele, Jos Kovar, Antonia Penko in Margaret R.

Gori navedeni člani so se sredo večer, 6. februara 1945, zbrali v Turkovi dvorani na Waterloo Rd. in bili zdravniški preiskani po zdravniku J. St. v vsi po zdravniku priporočeni za pristop v zvezo.

Sejo je otvoril tačasni predsednik zveze, brat Frank Jerman, ki je lepo čestital ustanovitvi članom in organizatoricam v njih delu. Enako je storil tudi gl. tajnik John Gornik, ki se tudi udeležil ustanovnega stanka.

Društvo je dobilo številno in sklenjeno je bilo enoglasno, da se imenuje društvo "Cerneško jezero". Izvoljen je bil tačasni odbor kot sledi: Anton Jerman, predsednik; Antonia Penko, tajnica in Louis Zele, blagajnik. Društvo je takoj ustanovitvi, v prvi zvezi in panji za nove člane, odneslo vo člansko nagrado, kakor tudi srebrno kupo, članica Rose M. Dusa, sedaj Bradač, si je na borila častno ime princeze. (Dalje na 3. strani)

Slovenski ameriški narodni svet

3935 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.

Na zadnji (prvi) konvenciji SANS, ki se je vršila 2. in 3. sept. 1944 v Clevelandu, so bili izvoljeni sledeči uradniki, gl. odborniki in člani širšega odbora:

ČASTNI ČLANI:
Častni predsednik: LOUIS ADAMIC, Milford, N. J.
Častni podpredsednik: MARIE PRISLAND, 1034 Dillingham Avenue, Sheboygan, Wis.
Častni član: DR. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

ČLANI EKSEKUTIVE:
Predsednik: ETBEN KRISTAN, 23 Beechtree St., Grand Haven, Mich.
1. podpredsednik: JANKO N. ROGELJ, 6208 Schade Ave., Cleveland 3, O.
2. podpredsednik: FRED A. VIDER, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Tajnik: MIRKO G. KUHLE, 3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Kazenski: VINCENT CAINKAR, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Zapisnikar: JACOB ZUPAN, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

LEO JURJOVEC, 1840 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
ANTON KRAPENC, 1636 W. 21st Pl., Chicago 8, Ill.
LEOPOLD KUSHLAN, 6409 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
ALBINA NOVAK, 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
FRANK ZAITZ, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

NADZORNI ODBOR:
LOUIS ZELENKAR, predsednik, 351 N. Chicago St., Joliet, Ill.
JOSEF ZAKRAJSEK, 7693 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.
JOSEF ZAVERTNIK, 309 Tenafly Rd., Englewood, N. J.

ŠIRŠI ODBOR:
ANTON DEBEVC, 1930 So. 15th St., Sheboygan, Wis.
JOSEF F. DURN, 15605 Waterloo Rd., Cleveland 10, Ohio.
JOSEPHINE ERJAVEC, 527 No. Chicago St., Joliet, Ill.
THERESA GERZEL, 334 Erie Ave., W. Alquippa, Pa.
ANTON HORZEN, Route No. 4, Princeton, Ill.
REV. MATH JERIN, 4676 Washington St., Denver, Colo.
FRANK KLUNE, 223-57th St., Pittsburgh 1, Pa.
HELENA KUSAR, 604-3rd St., N. W., Chisholm, Minn.
KATHERINE KRAINZ, 17838 Hawthorne Ave., Detroit 3, Mich.
JOHN KVARITCH, 411 Station St., Bridgeville, Pa.
JOHN POLLOCK, 24465 Lakeland Blvd., Noble, Ohio.
ANTON MUTZ, 364 Menahan St., Brooklyn, N. Y.
ANTONETTE SIMICH, 1091 Addison Rd., Cleveland 3, Ohio.
THERESA SPECK, 4658 Rosa Ave., St. Louis 16, Mo.
VALENTINE STROJ, 1040 N. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.
JOHN M. STONICH, 1634 Cedar St., Pueblo, Colo.
ANDREW VIDRICH, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
ANTON ZBASNIK, A. F. U. Bldg., Ely, Minn.
JOSEF ZORC, 1045 Wadsworth Ave., No. Chicago, Ill.

LEPI STRIČEK

BEL-AMI

Francoški spisal — GUY DE MAUPASSANT

Prevel — OTON ZUPANČIČ

(Nadaljevanje)

Tedaj mu je začela praviti, da je zapazila, da ga ljubi, ta-ko je izvedela, da se oženi z delcem Forestier. Pripovedo-va mu je podrobnosti, male, in-ene podrobnosti.

Nenadoma umolkne. Voz se ustavi. Du Roy je odprl vra- "Kje pa sva?" je vprašala. Odgovoril je: "Stopite z voza, pojdiva v to hišo. Tukaj bova brez skrbi."

"Ampak kje sva?" "Pri meni. To je moje sam-sko stanovanje, ki sem ga zo-za najel ... za par dni ... da-va imela kotiček, kjer se lah-krčevito se je oprijela sedeža, bi bila tako sama z njim sku- in je jecljala: "Ne, ne, tega nočem, tega no-Špogovoril je z odločnim gla-ostoval v ašo čast. Pojdite, ne vidite, da naju ljudje opa-jejo, da se jih bo hitro nabralo

U blag spomin

četrti obletnici smrti našega preljubljenega soproga in dragega očeta

Frank Jerich

je za vedno zatisnil svoje mile oči dne 6. februarja 1941

Tri leta, oh, dolga leta, dobi tega žalovanja, žalost so potekla. Kadar te ne bomo pozabili, bi te ohranimo v spominu, bi soprog in dragi oče Ti!

Zaljubljeni ostali: Jennie, soproga; Frank, Charles in Ernest, sinovi; Emma, Justine in LaVerne, sestre; Charles Jr., in Ronald, vnuka; Patricia in Judith, vnukinji

Cleveland, Ohio, dne februarja, 1945.

centrum ploskal, da zastavi, ka- kor svoje dni znan indski pod- kralj, svoje brke proti pred- sednikovim zalizcem, da se bo novi kabinet moral in moral ravnavati po vzgledu prejšnjega, in poslati vojsko v Tanger, ka- kor jo je bil poslal prejšnji v Tunis, in sicer z ozirom na si- metrijo, kakor devamo na ka- min po dve vazi.

Pristavil je bil: "Afriška po- krajina je za Francijo res ka- min, ki žge naša najboljša drva, kamin, ki dobro vleče in ki ga netimo s papirjem iz naših bank.

Privoščili ste si bili umetni- ško domisljico, in ste okrasili levi ogel s tuniškim kipecem, ki vas drago stane, in videli boste, da se bo hotel gospod Marrot ravnavati po svojem predniku in okrasiti desni ogel z maroškim kipecem."

Na ta govor, ki je postal sla- ven, je odprl Du Roy deset član- kov o algirski koloniji, celo vr- sto člankov, ki jo je bil prekinil takrat, ko je vstopil k listu, in krepko se je zavzemal za vojno ekspedicijo, čeprav je bil pre- verjen, da je ne bodo nikoli po- slali. Ubiral je patrotične stru- ne in ometaval španijo z vso zalogo blatečih argumentov, ki se rabijo proti narodom, ka- terih koristi se križajo z našimi.

"Vie française" si je bila pri- dobila znamenito veljavo vsled svojih obče znanih zvez z odlo- čilnimi mogočnjaki. Prinašala je prej nego najresnejši listi politične novice, razkrivala med vrsticami namere ministrov, svojih prijateljev; in vsi pari- ški in listi iz province so hodili k nji po svoje informacije. Ci- tirali so jo, bali so se je, in za- čeli so jo spoštovati. Sedaj ni bila več sumljivo glasilo sku- pine političnih kristolovcev, nego priznana vladno glasilo. Laroche-Mathieu je bil listu du- ša, in Du Roy njegov glasnik. Očka Walter, mutasti poslanec in prevežani ravnatelj listu, se je umno zalezal; na skrivnem se je baje pečal z veliko kupčijo z bakrenimi rudniki v Maroku.

Madelin salon je bil postal vplivno središče, kjer se je sha- jalo vsak teden po več članov kabineta. Zbornični predsednik je celo dvakrat obedoval pri nji; in žene državnikov, ki so se nekoč pomišljale prestopiti njen prag, so se sedaj ponašale z njenim prijateljstvom in so prihajale češče k nji nego ona k njim.

Minister za vnane stvari je bil malone gospodar v hiši. Pri- hajal je vsako uro ter prina- šal brzojavke, podatke in poro- čila, ki jih je narekoval bodisi možu, bodisi ženi, kakor da sta njegova tajnika.

Kadar je minister odšel in je ostal Du Roy sam z ženo, se je ljutil z grožnjami v glasu in

podlimi podtikanju v besedi nad- tem jarim gospodom.

Ona pa je prezirno zmajala z ramami in govorila: "Stori še ti kakor on. Postani minister; pa se boš lahko šopiril. Dotlej pa kar lepo molči."

Sukal si je brke in jo je gle- dal o dstrani. — "Kdo ve, za- kaj vse sem sposoben," je de- jal. "Morda se pa kedaj še iz- kaže."

Odgovorila mu je po filozof- sko: "Kdor bo živel, ta bo vi- del."

Na jutro otvoritve državnega zbora je dajala mlada žena še v postelji razna navodila svoje- mu možu, ki se je oblačil, da bi šel k gospodu Laroche-Mathieu-ju zajtrkovati in da bi dobil še pred sejo migljajev za jutrnji politični članek v "Vie fran- caise"; ta uvodnik namreč naj bi bil nekaka oficijozna izjava o namerah novega kabineta.

Madelena je govorila: "Pred- vsem ga ne pozabi prašati, ali ima general Belloncle nalog za Oran, kakor se je govorilo. To bi imelo velik pomen."

Georges je nervozno odgovo- ril: "Saj vem prav tako dobro, kakor ti, kaj naj storim. Pojdi se solit s tem večnim premle- vanjem."

Zavrnila ga je mirno: "Dragi moj, vselej pozabiš polovico te- ga, kar ti naročim za ministra."

Zagodrnjal je: "Mi že prese- da, ta tvoj minister navsezad- nje. Ta cepec."

Rekla je pokojno: "Je prav- toliko tvoj minister, kolikor moj. Tebi pač več koristi nego- li meni."

Obrnil se je bil napol proti nji in se je zasmejal: "Pardon, dvori mi pa le ne." Izjavila je počasi: "Sicer me- ni tudi ne; ampak srečo nama kuje."

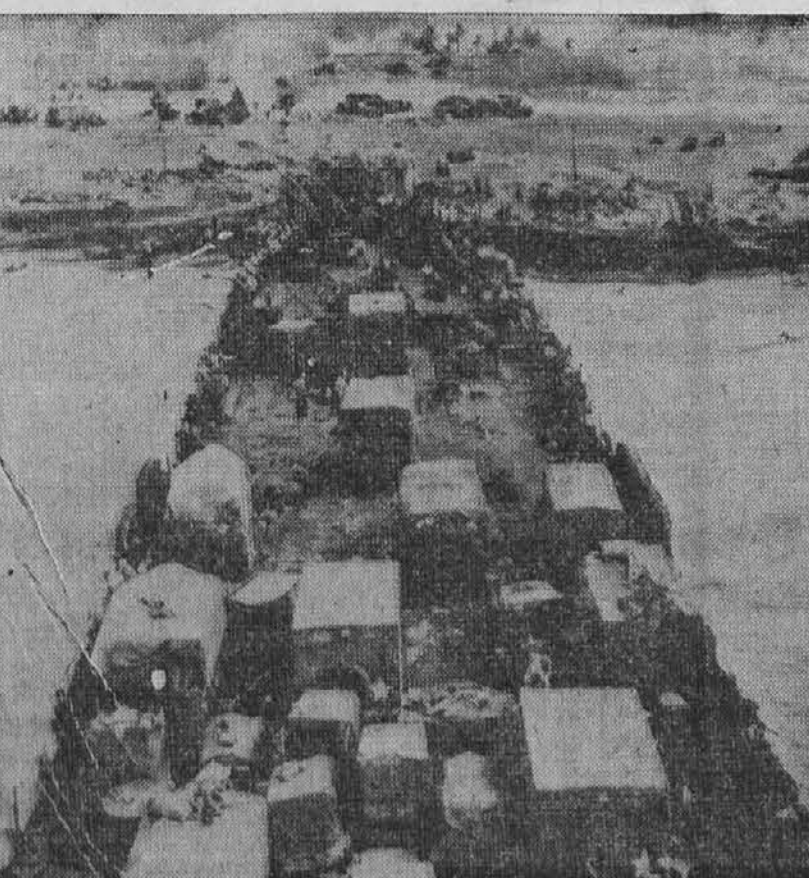
Bil je tiho, potem pa za hip, dva: "Da mi je izbirati med tvo- jimi častilci, bi mi bil tisti stari slamoglavac de Vaudrec vendar- le še ljubši. Kaj pa je pravza-

Underground War!

Capt. Eddie Rickenbacker has warned of a long underground war by both Germany and Japan after Allied victories. He has visited all fighting fronts.

Supplies for Luzon Invaders

Supplies are being landed on Luzon from LST which was under fire from Jap artillery at the time. Now that regular supply routes have been opened to Luzon, the invading 6th army will be able to continue their rapid advance into the enemy territory leading to the recapture of Manila and the rest of the island.

DOBITE EXTRA RDEČE ZNAMKE!

★ ★

Hranite uporabljene maščobe za vašo deželo!

Še dalje hranite vse porabljene kuhinjske maščobe.

Vaša dežela jih silno potrebuje ... da po- magajo izdelovati zdravila, padala, umet- ni gumij, municijo, barve in mila za voja- ško in civilno uporabo.

Zato nadaljujte svoje dobro delo. Shrani- te vsako možno kapljo porabljenih ma- ščob. Pomnite, za vsak funt, ki ga prine- sete, dobite dve rdeči znamki za odmerke!

HRANITE UPORABLJENE MAŠČOBE-- ZA VOJNO FRONTO

Odobreno po OPA in WFA. Plačala Industrija

UREDNIKOVA POŠTA

(Nadaljevanje z 2. strani)

Odborniki društva so se od časa do časa premenjali in za leto 1945 so: John Rozanc, predsednik; Tony Wise, pod- predsednik; Katherine Pugel, tajnica; Margaret Rozanc, bla- gajničarka; Uršula Branisel, zapisničarka; Andy Jerman in Louise Skerl, nadzornika. Dru- štvene seje so vsak tretji četr- tek v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Pri pro- gramu bodo prispevali: Petje Miss Betty Radell, Miss Flo- renc Unetich, Mrs. Turkman- Elersich, Miss Turk, sestre Ka- pel in sestre Slokar, Betty Cer- jan in Dorothy Arh. Na har- moniko igra Richie Vadnal.

Častni gost in govornik bo J. Gornik, gl. tajnik zveze. Igral bo Vadnalov orkester. Zabave in zdravega užitka bo dovolj za vse posetnike. Zato raj ste vsi prav uljudno vabljeni, da se u- deležite te naše prireditve in nam pomagate proslaviti 10- letnico naše društvene ustano- ve.

Veselični odbor.

Marie-Jo Frocks

3840 EAST 131st STREET

nasproti cerkve sv. Imena in Southview Ave.

Pri nas dobite lepo zalogo finih spomladanskih oblek. Bombažno in drugo blago v vsakovrstnih stilih. Cene od \$8.95 do \$22.50. Pridite in izberite si vaš spomladanski suit ali suknjo. Ako hočete, kupite na Will-Call. Popra- vila izvršimo sami.

Ako iščete delo?

Ako iščete delo v kaki tovarni, ki izdeluje vojne potrebščine

ne pozabite najprej pogledati v kolono naših malih oglasov!

SKORO VSAK DAN IŠČE KAKA VOJNA INDUSTRIJA TE ALI ONE VRSTE DELAVCEV

VOJNE INDUSTRIJE, KI OGLAŠAJO V TEM DNEVNIKU IŠČEJO ... POMOČI!

Kadar vprašate za delo, ne pozabite omeniti, da ste videli tozadevni oglas v Enakopravnosti

PET LET POZNEJE

LOJZE JERANČIČ

(Iz dnevnika odpuščenega kaznjenca)

(Nadaljevanje)

Nad dve leti vsak večer sem se vračal tako in ob tej uri iz pisarne v celico. In vsak večer so me obhajala enaka, tesna in težka čustva, kakor bi se ne bila mogla privaditi tej grozni enoličnosti in trdni dolgočasnosti kazničnih noči.

Prispeli smo v centralo. Kakor da smo stopili v izumrt, zaklet grad. Ogromna, gosto zamrežena okna, se zde ob slabotnem svitu redkih luči še večja in ogromnejša. Pokvarjen zrak, ki prihaja skozi male ventilacijske odprtine iz celic na hodnik, udari človeku v pljuča, da ne hote skrajša dihanje. Glej, ob obeh straneh prostornih mostovžev, se vrstijo celice pri celici in v njej živo bitje, ki morda baš to uro blodi po neznani bodočnosti, ali se vrača v nesrečno preteklost, ki ga je privela med te brezžutne neizprosne stene. Da, brezžutne in neizprosne so stene celic in vendar ni čulo nobeno človeško uho več skrivnosti, več vzdihov bolečnega hrepenenja; redko toči v življenju človeško oko iskrenejšje solze spoznanja in kesanja, kakor jih preliva v borne cunje oblečeni, prezebujoči jetnik v dolgih zimskih večerih, ko se mu v ledenomrzli celici poraja v srcu tisoč toplih misli in želja. Od okna do vrat, od vrat do okna meri s težkimi koraki šest korakov dolgi prostor in razmišlja morda o dragem domu, kjer so starši, bratje in sestre njegove, zbrane okoli tople peči in v žalostjo v srcu mislijo nanj. Što in stokrat je bilo med njimi ponovljeno vprašanje, čemu se je zgodilo, da je moral eden od hiše, morda celo tisti, ki so ga imeli najrajši, ki je vzbujal največ nad. In zopet in zopet se vprašujejo, kakor bi jim ne bila umljiva zagonetna pota usode, po katerih prihaja žalost in nesreča v goste. Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi, usojeno mu je bilo. Čudno, kadar je doživel kako veselo presenečenje, se je radoval, kakor bi mu bila sreča nekaj samo na sebi umevnega. A ko ga je dohitelo zlo, ne more doumeti, da mu ga je poslala ista roka, iz katere je prejel dobro.

Široka svoboda mladega moža se je zožila v šest korakov dolg, tri korake širok prostor, ograjen od štirih hladnih sten, zaprt z okovanimi vrati. Ta človek je imel ljubico in je doživel trenutke, ko se mu je zdelo, da more s svojo ljubeznijo osvojiti ves svet, če le hoče. Kakor strastna pesem, prekipevala od neodoljivih čustev po uživanju hrepenečega srca, je bilo njegovo življenje. Dolgo je tega, kar je šel z doma; komaj, da je se pomnil, kako je s praga rojstne hiše zrla za njim mati in si s predpasnikom otirala solze. Težko, hudo mu je bilo pri srcu tisto uro in zaskrbelo ga je, kako bo na tujem. A kaj bi doma? Pretresen je dom za vse. Eden mora prvi po svetu, za njim pride drugi, tretji... Nazadnje ostane morda izmučena in stara mati sama, da bo izjokala oči za njimi, ki so odšli v življenje, a se niso vrnili. O, če bi se bil domislil tega, preden se je vrnil v vrtnice življenja, bi se morda ne bil potopil na dno, ker bi ga zadrževala misel na mater na površju. A življenje je bilo tako lepo, tako zapeljivo ga je vabilo s svojimi nešteti mikavnostmi! Nekdo mu je zašepetal v thenutku omahljivosti in negotovosti, v trenutku, ko se je borilo v njego-

vem srcu tisto najsvetejše, kar je bila vanj položila mati, preden se je odpravil na pot, z zapeljivo priložnostjo sladkega greha: "Užijaj, dokler si mlad; vzemi, kar ti ponuja življenje, oborož zagrabi čašo opojnosti in jo izprazni do dna! Tako ti nekoč vsaj ne bo žal, da si živ!"

In vdal se je. Takrat je pozabil na mater. Zavrgel je spomin nanjo, a na njegovo mesto je postavil smehljajoč obraz z obetajočimi, mamečimi očmi. Pogled se je za temi očmi, za strasti dramečim smehom, in zablodil je v neznane kraje, v osamelost. Tu so ugasile lepe oči, izginil je vabeči smeh, kakor izgine dan v noč. Morda iz obupa, morda iz maščevanja, morda iz potrebe, je šel nesreče in si obremenil vest s težkim zločinom. Sedaj je tu in misli na izgubljeno mladost ter v dolgih večernih urah bolesto hrepeni za materinim srcem, ki nemara že trohni v grobu, ker je počilo od silne bolečine.

V naslednji celici se nemirno premetava na trdem ležišču človek, ki je obupal nad vsemi sredstvi, s pomočjo katerih je poskusil zgraditi sebi in svoji družini srečo, ter se naposled lotil hudodelstva. Ni to žrtev takozvanih zločinskih nagnjenj, ampak žrtev borbe za vsakdanji kruh žrtev nezdravih družabnih razmer, ki nudijo gotovim izvoljencem izobilje vsega, a drugi zopet ne najdejo v njih priložnosti, da bi na pošten način priborili kosček kruha za stradalajočo družino. Bog ve, na koliko vrat je potkal, bog ve, kolikokrat je izgovoril isto prošnjo, da bi mu dali dela in zasluzka! In bog ve, kolikokrat je prejel isti odgovor ter se vračal z žalostjo rastočo skrbjo in obupnimi mislimi k njim, ki so ga pričakovali od dne do dne z nujnejšo nado in večjo bedo. Naposled se je ponudila prilika, kakor v okrutnem zasmehu nezdravemu stanju, in človek jo je izkoristil, ne da bi mogel in utegnil pomisliti, kaj dela. In preden so se njegovi otroci enkrat najedli sadu očetovega hudodelstva, so prišli možje postave in ga iztrgali nesrečni družini. Takrat se je razodelo, da je postal hudodelec. On pa je vedel, da ne bodo vprašali, čemu je postal to, ampak da ga bo spremilo v ječo mnenje, ki spremlja hudodelce vobče. In sedaj je tu in z morečo skrbjo misli na nedolžne sirote, ki jih svet tam zunaj preganja, prezira in zaničuje, kot zarod zločinca.

V njegovi sosesčini uporno kljubuje svoji žalostni usodi svobodoljubljen kmečki fant, ki ga je nesrečni alkohol ponižal do ubijalca. Na tistih trtah, ki so rodile bogate grozde plemenitih jagod, je neko jesen dozrela zanj tudi nesreča, ki jih je že toliko pahnila v pogubo. Kaj bi opisoval na dolgo in široko to poglavje brez konca! Napili so se in se nato sporekli. Iz prerekanja je nastal prepri, a iz tega strastno nasprotovanje, v katerem so morali odločiti koli, noži ali kaj primerne. Konec je bil ta, da je eden obležal mrtev, dva so odpeljali v bolnišnico itd. Sledila je preiskava in zadnjo besedo je imelo sodišče. Sedaj je mladenič tu in razmišlja, kdo je prav za prav kriv, da je moral v kaznilnico. Ko se naveliča tega, računa koliko tednov je od božiča do prve košnje, koliko potem do ajdove setve in dalje do konca njegove kazni. Zraven njega samega v svoji celici krvoskrunilec in prešustnik. Noč mu je draga in dobro-

došla, kakor je draga in dobrodošla golemu ponjava, v katero more zaviti svojo nagoto. Zbojaznijo misli na svobodo, ki hrani zanj zaničevanje in preziranje. Ve, da izgovarjajo ljudje tam zunaj njegovo ime s pljunkom v ustih; saj se še kaznjenci ogibajo njegove družbe, ko so navajeni tako rekoč vsega! Poglabljen je sam vase, razmišlja, molči in čaka, da svet pozabi nanj in na njegov greh...

Skromna jetniška celica je slednjič ukrotila glasovitega roparja, ki je nekoč ogrožal s svojo drznostjo človeške naselbine in njih imetja. Kako veliko moč je imela njegova svoboda! Oboroženim zasledovalcem je delala skrb in pomisleke, prebivalcem mirnih kmečkih domov je kratila spanje, ogrožala je samotna pota. In potem, ko so ga prijeli ter gnali v klenjenega skozi vas, so hiteli ljudje, da si ogledajo zanimivi "strah in trepet". Marsikateri moder očeanec je debelo pljunil in menil, da ta, ki ga ženejo, pač ni bil vreden, da so zaklepali ponoči duri pred njim. Tako majhen in neznaten se jim je zdel v verigah. Še manjši, še neznatnejši je tu, kjer pogosto zadostuje en sam paznikov pogled, da se bivi "strah in trepet" plašno umakne v najoddaljenejši kot svoje ječe. Kako mogočno je roparjeva svoboda; koliko mogočnejša mora biti svoboda takih, ki ne ogrožajo človeške družbe, ampak ji koristijo!

Morda je med celicami katera, ki ne čuje britkih tožba, ne divjih kletvin, ki ne gleda spolkornih solza, ne hrepenečega dviganja rok proti zvezdnemu nebu. Morda je katera, ki prebiva v njej bitje, porojeno, vzgojeno in onemoglo na ulici, brez matere, brez doma, brez dobrotnikov. Od rojstva dalje je bil njegov delež brea, sirova beseda in pest. Življenje mu ni nikoli odkrilo svojih lepote, ampak od prvega dne je narekvalo zapuščenemu srcu sovraštvo.

G.I.'s Teeter-Totter

This G.I. just couldn't resist the temptation to stop and teeter-totter with these three Filipino girls in the town of Dagupan on Luzon in the Philippines. General Krueger and his 6th army had just taken Dagupan.

When President Roosevelt announced the appointment of Henry Wallace (above) as Secretary of Commerce, Jesse Jones (below) renewed their old feud and told congress that Wallace was unsuited for the job.

Army Malaria Control Program Proves Effective

Lower left, American soldiers spraying sides of streams and checking for isolated pools that might breed the deadly malaria mosquito in Corsica. Upper left, this A-20 bomber is laying a dust of paris green over the swampy territory near 12th air force fields on the island. Upper right, Corsican marshes are cleared by native laborers to eliminate the breeding place of the "Spotted Wing" mosquito.

Izkopalo je med seboj in med njim globok, nepremostljiv prepad. Zato je šel in se vtihotopil v življenje po stranskih potih. Ni znal živeti, ker ga tega ni nikdo učil. Začel je na samotni stezi in strmoglavil v prepad. Čim je priplezal zopet na površje, je zdrknil nazaj in tako se bo ponavljalo preklestvo nad njim, dokler ne bo obtičal na dnu za vedno. Ve, da je takaka njegova usoda in da drugače ne more biti zanj, ki mu je tuja ljubezen, tuja mehka beseda, tuje tople, plemenito čustvo. Na drugačno, boljše življenje misliti, se mu zdi smešno in glupo, kakor bi bilo smešno in glupo prizadevanje prostaka, da bi postal kralj. Pozna prepad med človeštvom in seboj; zato se mu zdi nemogoče, osvoboditi zase tisto, čemur pravijo pošteno življenje. In taki so najbednejši med bednimi, zakaj kaznilnica jim je pribežališče in zavetje pred neprestanimi preganjanji tam zunaj.

Na desno, v krilu samotnega "B" zapora, prebivajo po tesnih celicah kar po trije kaznjenci skupaj. Vkovani v težke verige, polegajo sinovi divjih albarskih gora in pustih macesstuje en sam paznikov pogled, da se bivi "strah in trepet" plašno umakne v najoddaljenejši kot svoje ječe. Kako mogočno je roparjeva svoboda; koliko mogočnejša mora biti svoboda takih, ki ne ogrožajo človeške družbe, ampak ji koristijo!

Old Feud Renewed

When President Roosevelt announced the appointment of Henry Wallace (above) as Secretary of Commerce, Jesse Jones (below) renewed their old feud and told congress that Wallace was unsuited for the job.

duše za Alahova nebesa. Vsak petek gredo v "džamijo", to se pravi: v posebno sobo, ki je prirejena za turško molitnico. Tu se nad eno uro priklanjajo, dvigajo roke in izgovarjajo nerazumljive besede. Veliko jih je med njimi, ki smatrajo za veliko bogoslužno delo, ker so klali in morili pravoslavne kristjane na svojih roparskih pohodih. Sicer pa morajo imeti neko tolažbo, zakaj drugače bi morali obupati pri svoji dvajset in večletni robiji v okovih. Nemuslimanski kaznjenci nič kaj ne cenijo brkatih tovaršev in sicer največ iz tega razloga, ker vi dijo odhajati dvajset-trideset, da petdesetkratnega morilca, ki je na divjaški način umoril nedolžne otroke, žene in starčke, po nekoliko letih odslužene kazni pogojni odpust, a oni, ki so bili sojeni od slovenskih sodišč, morajo odsedeti navadno do zadnjega dne visoko odmerjeno kazni.

(Dalje prihodnjič)

INCOME TAX

Kot prejšnja leta, tako smo tudi letos pripravili vam pomagali izpolniti vaše pole za dohodninski davek (Income Tax).

Posebno bo v korist hišnim posestnikom in trgovcem, da se obrnejo do nas za poslugi v zadevi "Income Tax" pol. čas, ki ga boste zamudili v našem uradu, se vam bo izplačal. Zatorej, odločite se, da se pri nas zglasite čim prej. Zelo nam bo pomagalo, če se že takoj zglasite, predno pride naval. Zapišite si, da je naša posluga popolna. Vam smo vedno na uslugo z našo večletno izkušnjo v tem oziru.

Naša cena za to delo je letos od \$2.00 naprej.

Za popolno in zaupno poslugi, se vam osebno priporoča

Mr. Marian Mihaljevich
Urad je odprt od 9. zjutraj do 7. zvečer

MIHALJEVICH BROS CO.

6424 ST. CLAIR AVE.

Podprimo borbo Amerike za demokracijo in svobodo sveta z nakupom vojnih bondov in vojno-varovalnih znank!

Kupujte vojne bonde!

Za delavce Za delavce

THE TELEPHONE CO. POTREBUJE ŽENSKÉ ZA OSKRBNICE

za poslopja v downtownu
Polni čas šest večerov v tednu
od 5.10 pop. do 1.40 zj.

Najboljša plača od ure v mestu — Stalno delo

Zahteva se izkaz državljanstva — Zglasite se
Employment Office, 700 Prospect Ave., soba 901
od 8. zj. do 5. pop. dnevno razven ob nedeljah

The Ohio Bell Telephone Co.

5 UR NA DAN

je vse, kar se zahteva vašega časa, za delo v eni izmed naših kafeterij. Izkušnja ni potrebna. Preparacija zelenjave in druga dela. Obedi in uniforme proste.

Vprašajte za Mr. Watts

COLONNADE CAFETERIA

Leader Bldg.
524 E. Superior Ave.

ŽENSKÉ

za pripravo zelenjave
kuho
pomivanje posode
perilnico
oskrbo kuhinjske posode
snaženje

Nobeno nedeljsko delo. Tedenska plača
Prosti obed in uniforme

STOUFFER'S

1375 EUCLID

HOTEL STATLER

ima stalna dela za
Kuhinjske pomočnike
moške in ženske
Splošne snažilce
moške in ženske
Busboys (18-45)
Counterwomen
Kuhe

Pri teh delih dobite obed
in uniforme

Zglasite se v

Hotel Statler

E. 12th & EUCLID

High School učence

treniramo za

izborna stalna dela v uradu

Zglasite se pri

The Osborn Mfg. Co.

5401 Hamilton Ave.

Mali oglasi

TOPLOTA OLAJŠA HRBTOL!

Toplota olajša bolečine v mišicah—hitro, učinkovito. Da imate dobrodošlo, stalno olajšavo toplote za več dni, baš na bolečem mestu, denite velik Johnson's RED CROSS PLASTER—ali pa težje, toplote Johnson's Back Plaster... Lahka, aktivna medikacija prijetno segreje hrbet, oživi krvno cirkulacijo, odvrne podplute, olajša bolečine... Gorko pokrivalo z blaga obdrži toploto života, protežira proti preplihu, nudi stalno podporo... Poskusite ta čist, lahak, zanesljiv način z "toploto zdravih" navaden hrbtobol in druge bolečine v mišicah—DANES. (V slučaju kroničnega hrbtobola, obiščite vašega zdravnika.)... Vedno zahtevajte PRISTINEGA, izdelanega po Johnson & Johnson.

Johnson's RED CROSS PLASTER

and Johnson's BACK PLASTER

Dr. Kernovo

Angleško-Slovensko berilo

(English Slovene Reader)
je pripravno za učenje angleščine ali slovenščine.
Dobi se v naši tiskarni

Mali oglasi

NA ARROWHEAD od E. 185 St., zidana hiša s sobami, "tile" kuhinja, kupa, ca in veža. Cena \$8,600. morate videti, da jo morate videti.

FITZJOHN REAL ESTATE 778 E. 185 St. ob večerih: KE. 2161

B. J. RADIO SERVICE 1363 E. 45 St. Prvovrstna popravila vrst radio aparatov

DOHODNINSKI DAVEK

Vam točno izpolni odlo

Wm. J. Kennick 6530 St. Clair Ave. HE. 3876

Uradnice podr. S. Ž. Z.

Presednica, Frances 19301 Shawnee Ave.; sednica, Antonija Svalnica, Frances Klein, 19401 koka Ave., IV. 4820; čarka, Pauline Sajovec; nikarica, Mary Yapel; nice; Frances Globokar; ces Grčman in Frances pr v mesecu.

ZA REVMAČNO BOLEČI PITAITE PAIN-EXPELL Od 1867 god. Zanesljiv liniment

VAŠI ČEVLI bodo zgledali kot novi, ako jih v popravilo zanesljivemu vedno izvrši provizorno delo.

Frank Marz 16131 St. Clair Ave.

Nov 9x12 Congoleum \$2.95 JACK BELKIN 1699 E. 55 St., nasproti

Oglašajte v Enakopravnosti

